

SPRÁVA PRE MÉDIÁ

Pred sto rokmi začal vychádzať denník Slovenský východ

▪ KOŠICE 8. JANUÁRA 2019

Najvýznamnejšie a najvplyvnejšie po slovensky písané noviny na východnom Slovensku počas prvej Československej republiky – denník „Slovenský východ“ – začali vychádzať pred sto rokmi, vo štvrtok 9. januára 1919.

„*Slovenský východ* boli prvé slovenské periodikum v dejinách Košíc – dovtedy boli v meste vydávané len noviny v nemčine a maďarčine,“ objasňuje Marián Gladiš z Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach, ktorý sa zaoberá históriou masových médií a mediálnej komunikácie na východe Slovenska.

„*Prvé číslo týchto regionálnych novín vyšlo 9. januára 1919 z iniciatívy českého novinára Edmunda Boreka, ktorý pôsobil ako vojenský pridelenec ministra s plnou mocou pre správu Slovenska v Žiline. S myšlienkou vydávať po slovensky písaný denník na východe Slovenska prišiel pred odchodom do Košíc koncom roka 1918. Pre svoj zámer získal podporu veliteľa Zemského vojenského veliteľstva na Slovensku plk. Františka Schöbla a náčelníka jeho štábu pplk. Františka Bartoša. Práve oni rozhodli, že denník bude financovaný z peňazí vojenskej správy, ktorá mu v Košiciach poskytne aj redakčné priestory, materiálnu, personálnu a taktiež organizačnú pomoc,*“ uvádza M. Gladiš a dodáva, že redakcia sa usadila v budove vojenského veliteľstva, v ktorej dnes sídli Úrad Košického samosprávneho kraja.

Nepočetnú redakciu spočiatku tvorili zakladateľ a prvý šéfredaktor E. Borek, spisovateľ, novinár a publicista Ján Hrušovský, prozaička a publicistka Hana Gregorová (žena Jozefa Gregora-Tajovského), publicista Anton Straka a český novinár Rostislav Korčák.

„*Noviny vychádzali denne okrem pondelka na malom, štvrtáhrkovom formáte, na štyroch stranách a v náklade do 500 výtlačkov. Distribúciu zabezpečovali predovšetkým vojaci, ktorí ich rozširovali do všetkých verejných miestností, kaviarní, reštaurácií, k holičom a podobne,*“ približuje M. Gladiš prvé mesiace existencie Slovenského východu. Denník bol vnímaný ako zástanca československej štátnosti, preto bolo počas krátkej existencie bolševickej Slovenskej republiky rád – 16. júna až 7. júla 1919 – prerušené jeho vydávanie.

„*Po páde republiky rád bolo vydávanie periodika obnovené. Redakcia sa osamostatnila a noviny sa po čase stali tlačovým orgánom agrárnej strany. Postupne sa menilo a rozšírilo zloženie redakcie a tiež obsah i formát denníka a narastal jeho náklad aj čítanosť,*“ dodáva M. Gladiš s tým, že Slovenský východ sa postupne rozšíril na celé Slovensko aj Podkarpatskú Rus. „*Z malého regionálneho denníka sa stal na tú dobu moderný celoštátny denník, tomu ale nezodpovedal názov novín, ktorý znel príliš regionálne, preto vo februári 1937 vydavateľstvo vypísalo anketu s cieľom zistiť názor čitateľov na prípadnú zmenu názvu. Do redakcie prišlo takmer 11-tisíc odpovedí a väčšina čitateľov zmenu názvu novín odobrila.*“

V sobotu 10. 4. 1937 vyšlo posledné číslo Slovenského východu a ďalší deň premiérové číslo „nového“ denníka Novosti, ktorý vychádzal denne na ôsmich stranách veľkého formátu. To z neho robilo rozsahom najväčší a vďaka uzávierke o druhej v noci – zásluhou moderného d'alekopisu – aj najaktuálnejší denník na Slovensku a v Podkarpatskej Rusi. Prestal vychádzať 3. 11. 1938 po Viedenskej arbitráži a pričlenení Košíc k horthyovskému Maďarsku.

▪ SPRÁVU VYPRACOVAL

PhDr. Marián Gladiš, PhD. – Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach